

1.1.15 שירותי הרווחה לילדים ונוער – מערכת המשפט

שירותי הרווחה לילדים ונוער תלויים בכמה היבטים של שיתוף פעולה עם בתי המשפט לענייני משפחה ונוער המסונפים לבתי משפט השלום:

- בתי המשפט לענייני משפחה אחראים על ענייני משמורת ונושאים הכרוכים בפרידה וגירושי ההורים, ומכריעים לגבי הצורך בהתערבות לשם מניעת סכנה לשלומם של הילד.
- בבתי המשפט לנוער מתנהלים דיונים פליליים בהם מעורבים צעירים קטינים שעברו עבירה פלילית והובאו למשפט לפי חוק בתי המשפט לנוער.

שירותי הרווחה לילדים ונוער מחויבים על פי חוק לשתף פעולה בהליכים משפטיים אלו (סעיפים 50 ו-52 בספר החוקים הסוציאלי השמיני). מנגד, בתי המשפט מחויבים לערב את הלשכות לרווחת הנוער בכל ההליכים מסוג זה (החוק בדבר ההליכים בענייני משפחה וחוק בתי המשפט לנוער).

1.1.15 שירותי הרווחה לילדים ונוער – מערכת המשפט

הלשכה לרווחת הנוער מחויבת ליטול חלק באופן קבוע בדיונים העוסקים בהכרעות בדיוני משפחה שניתנות על ידי בתי המשפט לענייני משפחה ובדיונים המתנהלים בפני בית המשפט לנוער, אשר עוסקים בעבירות פליליות שבוצעו על ידי בני נוער וצעירים קטינים. בתי משפט לענייני משפחה ובתי משפט לנוער אינם מהווים גופים עצמאיים, אלא מסונפים בתור מחלקות בתור חטיבות לבתי משפט השלום במחוזות השונים ובערים.

המדינות הפדרליות אחראיות לבתי משפט השלום בגרמניה (סעיף 92 לחוק היסוד). החקיקה של כל מדינה פדרלית משייכת את בתי משפט השלום לתחומי שיפוט שונים במטרה להבטיח את נגישותם הכללית לאזרחים. בגרמניה, ישנם בסך הכול 638 בתי משפט שלום ב-16 המדינות הפדרליות. בהתאם לתחום השיפוט של כל בית משפט שלום, מספר השופטים העומדים לרשותו יכול להיות שונה באופן משמעותי, החל מכמה שופטים אחדים וכלה ב-100 שופטים לכל בית משפט שלום. שופטי בתי משפט השלום ממלאים את תפקידם כשופטי יחיד (סעיף 22, פסקה 1 בחוק בתי המשפט).

בפני בתי משפט השלום מתנהלים עניינים אזרחיים, כולל תיקי ילדים ומשפחה, וכן עניינים פליליים, לרבות תיקים פליליים לנוער. בית משפט השלום מהווה ערכאה ראשונה. ערכאות גבוהות יותר (לערום ולעבירות פליליות חמורות יותר) הם בתי המשפט המחוזיים, בית המשפט המחוזי הגבוה ובית המשפט הפדרלי הגבוה לצדק/בית המשפט הפדרלי לענייני חוקה.

בהיותם מסונפים לבתי משפט השלום, **בתי המשפט לענייני משפחה** מטפלים בתיקי משפחה בהתאם לסעיף 111 לחוק ההליכים בענייני משפחה (רלוונטי לשירותי הרווחה לנוער: תיקי משמורת לאחר פרידה/גירוש ההורים, תיקי משמורת בהקשר לסיכון טובת הילד, הסדרי ראייה בין הורים החיים בפירוד, תיקי הגנה בפני אלימות, אימוץ, מזונות לילדים ועוד).

בתי המשפט לנוער מסונפים לבתי משפט השלום, אשר בהתאם לסעיף 39 של חוק בתי המשפט לנוער מכריעים בתיקים של עבירות פליליות שבוצעו על ידי צעירים (בני עד 14 עד 18) ומבוגרים צעירים (בני עד 18 עד 21), שופטי בתי המשפט לנוער ינהלו הליכים בהם צפוי שיוטלו אמצעים חינוכיים או עונשי מאסר קצובים בזמן.

על פי חוק בתי המשפט (חוק ההליכים בענייני משפחה וחוק בתי המשפט לנוער), וכן לפי סעיף 50 בספר החוקים הסוציאלי השמיני (שיתוף פעולה בהליכים המתנהלים בפני בית המשפט לענייני משפחה) ו/או סעיף 52 בספר החוקים הסוציאלי השמיני (שיתוף פעולה בהליכים בהתאם לחוק בתי המשפט לנוער), לשכות הרווחה לנוער בגרמניה מחויבות להשתתף בכל הדיונים הללו בבית המשפט (ראו שקופיות 2.6.2 ו-2.6.3), לשכות הרווחה תורמות ממומחיתן הליך המשפטי בתחום הסוציו-פדגוגי על ידי הבאת חוות דעת של מומחים ומתן שירותים בתחום הסוציו-פדגוגי ואסטרטגיות התערבות.

לקריאה נוספת

Münder, Johannes (ed.) (2017): Kindeswohl zwischen Jugendhilfe und Justiz - Zur Entwicklung von Entscheidungsgrundlagen und Verfahren zur Sicherung des Kindeswohls zwischen Jugendämtern und Familiengerichten, Weinheim and Basel.

Höynck, Theresia (2016): Jugendhilfe im Strafverfahren/Jugendgerichtshilfe, in: Schröder, Wolfgang/Struck, Norbert/Wolff, Mechthild (eds.): Handbuch Kinder- und Jugendhilfe. 2nd edition, Weinheim and Basel, p. 969-983.